REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 78. Brașov, Duminecă 6 (19) Aprilie. 1908.

Tactică conciliantă?

Publicăm mai jos o declarație a președintelui clubului naționalist Dr. Mihali. Ea este scurtă și destul de concisă. Se desminte printrânsa știrea adusă de „Keleti Ertesitö“, că în sânul clubului naționalist s'ar arăta tendințe de schimbarea tacticei politice. Dr. Mihali interpretează tactica vizată aici așa, că e vorba nu de a intinde, ci de a lăsa coardele, adecă de o tactică mai conciliantă, ori, în jargonul vulgar, de frățietate și împăciuire.

Ca un duh necurat se leagă acum de mult timp de călcâiele deputaților naționaliști bănuiala fatală, că tot scopul lor nu ar fi decât a ajunge grabnic la o tocmeală sau împăciuire cu guvernul. Tactica de pân' acum, nu a clubului naționalist în genere, ci a câtorva membri ai lui, cari au făcut din timp în timp sărituri destul de cutezate dela *allegro vivace* la *andante* și dela *fortissimo* la *pianissimo* a dat, trebue să recunoaștem, hrană acestei bănueli, așa că, cu toate desmințirile, ce le face d-l Dr. Th. Mihali cu multă îngrijire din când în când, să susține la suprafață acea părere despre întoarcerea apropiată a chepeneagului.

E clar și limpede, că biroul de pressa unguresc, cu oficioasele și semioficioasele lui, călărește cu intențiune pe astfel de presupuneri bănuitoare. Asta-i tactica lui. E trist numai un lucru, că prea li-se dă ocaziune de a se acăța odată de una, odată de alta — odată este o convorbire în culoarele camerei, altădată un articol de ziar și apoi din când în când câte o aserțiune sau declarație pripită și prea prevenitoare în cameră.

Ce s'o fi petrecut acuma ca să dea prilegiu lui „Ertesitö“ de a vorbi iarăș de curent conciliant în clubul naționalist și de a-l sili astfel pe președintele lui să sară și să desmintă știrile răspândite?

A ne da samă despre aceasta nu poate fi lucru ușor. Ce se petrece după culise nu putem să știm; iar încât pentru tactica celor din clubul naționalist, ea tocmai în timpul din urmă a fost mai puțin conciliantă ca ori și când până acum. De aceea ne gândim, că oare nu cumva vestitorii lui „Ertesitö“ s'au văzut încurajați în tactica lor de a amăgi și ameți lumea cu faime de împăciuire, găsind de astădată un razim oare-care și în expunerile purtate pe aripile unui ton ales și conciliant, accentuat în vorbirea ultimă din cameră și în articolul nou nouț al deputatului Polit?

Schimbul de vederi între Schuller și Polit, guvernamentalul sas și naționalistul sârb, din „Pester Lloyd“, care a publicat pentru tonul său conciliant cu prevenire și răspunsul lui Polit, făcându-și firește rezervele, în ce se atinge de cuprinsul lui programatic, a putut să fie privit ca un început de tactică conciliantă a clubului, mai ales pentru asigurările, ce le face Polit, că clubul naționalist primește, ca și deputatul Schuller și conațio-nalii săi sași, egemonia maghiară și ca puterea maghiară de stat să se concentreze numai în mâni maghiare și cu limba maghiară; a putut fi privit, zicem, de o rândunică a unei ere tactice conciliante în lupta parlamentară a naționaliștilor.

Bine ar fi dacă președintele clubului naționalist nu s'ar mărgini numai la niște laconice și formale desmințiri, din care, în afară de faptul desmințirei, tot așa de mult ne putem lumina, ca din comunicatele oficioase ale lui „Ertesitö“.

E timpul, ca cu deosebire deputații români din clubul naționalist să nu uite că sunt datori cu ceva mai mult opiniunei publice românești; sunt datori să-și lămurească înaintea ei poziția și tactica politică, într'un mod convingător, care să nu mai admită nici cea mai mică îndoială.

La jubileul „Gazetei“.

Stimate D-le Director!

Inteligența română din Turda se alătură la serbările jubilare a prea vrednicei „Gazete“.

Aprețiăm munca cinstită și stăruitoare prestată în serviciul neamului nostru în decurs de șeapte decenii.

Devotament sincer și actualului ei director, a cărui activitate de un veac de om e concrescută cu veterana luptătoare de lângă poalele Tâmpei.

Trăiască la mulți ani „Gazeta Transilvaniei“ și neînfrântul ei director!

Turda, 1908 Martie.

Jovian Mureșianu, protop. *Nicolau P. Rațiu*, v.-protopop on. *Ioan Mesaroș*, advocat. *Iosif Costin*, protopop gr. cat. *Iuliu Popescu*, adv. *Iuliu Vlad*, director de bancă. *Dr. Valer Moldovan*, adv. *Alesandru Gaia*, cassar de bancă. *G. Popescu*, *Iacob*, *George Pătăceanu*.

București, 2 Aprile v. 1908. — D-lui Dr. *Aurel Mureșianu*, Brașov.

Ca cetitor îmbătrânit al „Gazetei“, care își serbează astăzi jubileul de 70 de ani al vieței sale, nu pot sta pe loc fără a felicita pe d-l Dr. Aurel Mureșianu, proprietarul „Gazetei Transilvaniei“, dorindu-i sănătate și mulțumire, rugându-l a primi din partea mea *Lei două sute* în două bonuri Urbane de București cu Nr. 173.361 și 173,363, întrebuințându-le cum va crede.

V. N. Orgidan.

Te salut cu toată căldura inimei mele românești bătrână „Gazetă“, care pururea a-i fost și ești santinela credincioasă a neamului nostru românesc!

Iară pentru „fondul jubilar“ trimit *50* (cincizeci) de *coroane*.

Timișoara, an. 1908 în săptămâna Floriilor.

Dr. Petru Țigle,
advocat.

Mostar (Bosnia), 31 Martie 1908 — *Colonia română din țările ocupate „Bosnia și Herțegovina“*, se alătură cu căldură la Jubileul „Gazetei“ și felicită pe destoinicii ei conducători.

Lupean. — *Bulbuc.*

Ormenișul-de-Câmpiă, 30 Martie 1908. — Din incidentul serbărei jubileului de 70 ani, a scumpei noastre „Gazeta Transilvaniei“, concurg și eu cu dragostea și dorința ce o am față de ea. Binecuvântată fie memoria întemeietorilor ei din neam în neam la toată suflarea românească, că razele de lumină răspândite de ea, s'au lățit și se lățesc, producând din ce în ce mai multe soațe de luptă pentru deșteptarea și binele neamului. Pre „Gazeta Transilvaniei“ — amica mea nedespărțită încă din anul 1860. Dumnezeul puterilor să o țină a-și serba încă multe jubileuri, spre bucuria neamului; să-i rânduiască bunul Dumnezeu următori devotați cauzei naționale, ca Directorul ei de acum, care luând sarcina dela părinte, o purtă cu tărie și abnegațiune în 30 de ani. Ii urez și eu să-l țină Dumnezeu în deplină sănătate și putere încă mulți ani.

Andreiu Vodă,
paroh.

M Mihes (Câmpia Ardealului) 2 (15) Aprilie. — Felicitându-vă cu căldură la jubileul de 70 de ani, vă rog a primi și din partea-mi, pe lângă abonamentul foaiei, *4* (*patru*) *coroane* pentru fondul jubilar, ce l'ați înființat.

Baziliu Czinteșanu.

Feneș (lângă Zlatna) 28 Martie v. — Pentru fondul jubilar trimit și eu 1 coroană 50 fileri. Cu distinsă stimă și dragoste

Traian Radu.
notar.

Șeica-mare, Martie v. — Sincere felicitări cu ocaziunea jubileului de 70 ani ai „Gazetei“ și a meritosului ei director.

Ioan Nistor,
contabil.

Congresul nostru.

Sub titlul acesta „Lupta“ în nrul său dela 4 (17) Aprilie, care ne-a sosit aseară dupăce foaia noastră era deja încheiată, scrie cu privire la ideia lansată de ea de a se ținea un congres al pressei române de aici, după ce reproduce pasagele din urmă ale articolului publicat de „Gazeta Transilvaniei“ dela 2 (15) Aprilie a. c., următoarele:

»Noi cari am lansat ideea congresului, ne permitem a curma discuțiile cu o propunere concretă. »Gazeta Tr.« a declarat și ea că în principiu consimte și a consimțit cu ideea congresului, dar n'a învitat ea pressa la Brașov, pentru a nu risca refuzul pressei.

Pornind din această declarație a »Gaz. Tr.«, propunem:

1. Să ținem o consfătuire intimă, a doua zi de Paști, în Brașov.

2. La această consfătuire să se învite reprezentanții ziarelor noastre românești. Cu învitarea lor se încredințează redacția »Gaz. Tr.«, care va anunța și locul de întrunire.

3. Scopul acestei consfătuiri intime e: discuția asupra caracterului, asupra modalității și timpul congresului.

Timpul nu e încă prea înaintat ca pressa noastră să nu aibă vremea să se declare în chestia aceasta.

Am dori mult dacă propunerea noastră ar primi aprobarea confraților dela toate ziarele noastre naționale.“

Nu putem avea nimic în fond contra celor propuse mai sus de „Lupta“, dar trebue să o spunem sincer, că modalitatea de a face astfel de propuneri numai prin ziare și a aștepta ca ele să fie rezolvate tot numai prin declarațiuni în coloanele ziarelor, nu ni-se pare potrivită spre atingerea scopului ce-l urmărim cu toții. De aceea părerea confraților dela „Lupta“, că până la Paști ar fi timp de ajuns ca pressa să aibă vreme a se declara în cestiunea aceasta pe calea publicității, ni-se pare foarte riscată. Dar mai sunt poate și alte împrejurări, cari fac ca terminul de Paști chiar și pentru o consfătuire intimă să fie prea apropiat.

Incât pentru noi vom ținea ce am promis, adecă în orice caz vom adresa din parte-ne confraților dela foile noastre naționale o învitare frățească la o consfătuire în Brașov cel mult până la Rosalii.

Schimbare de tactică în sânul clubului naționalist? Aproape toate ziarele maghiare din Budapesta au reprodus și comentat un comunicat al ziarului litografat »Keleti Ertesitö« despre o pretinsă schimbare a tacticei luptei parlamentare a clubului naționalist dietal — în sens mai conciliant față de politica maghiară.

Știrea aceasta a fost telegrafiată și ziarelor străine și celor din România, producând o îndreptățită nedumerire. Cu privire la acest comunicat, primim dela d-l Dr. T. *Mihali* următoarea desmințire:

Dej, 17 Aprilie n. 1908.

Onorată Redacțiune!

Vă rog să publicati în prețuita foaie a D-Voastră, că:

Știrea lansată de »Kel. Ert.« că în sânul clubului deputaților naționaliști s'ar arăta tendențe de a se schimba tactica luptei lor parlamentare de până acum, — *nu corespunde adevărului.*

Intre deputații naționalităților domnește cea mai perfectă armonie și solidaritate; iar prospecte și motive, *cari ar justifica o tactică de natură mai conciliantă*, de nicăiri nu s'au ivit.

Dr. Teodor Mihali
deputat și președintele partidului naționalităților din Ungaria.

Jubileul Maj. Sale Monarchului. Ziarul ministrului de externe austro-ungar »Fremdenblatt« publică în numărul său de eri următorul comunicat: In legătură cu vizita, pe care o vor face Impăratul și Impărăteasa Germaniei împreună cu mai mulți principi germani, la începutul lunei Maiu, Maj. Sale Monarchului în Viena, ziarele au înregistrat știrea, că și alți suverani externi ar avea intențiunea să aducă omagiile lor Maj. Sale pe timpul petrecerii sale în Ischl. După informațiunile, ce le avem, nu se știe nimic despre vizitele acestea la locul competent. Atât s'a stabilit până acum, că Maj. Sa va pleca pe la mijlocul luniei Iunie la Ischl, pentru a-și căuta de sănătate.

Declarațiile cancelarului Bülow asupra rezultatului vizitei la Roma. Din Berlin se anunță că Bülow a declarat unui ziarist, că a vizitat pe miniștri italieni Luzatti și Viconti Venosta și că ambii au recunoscut seriozitatea problemei balcanice, spunând însă că nu se va zdruncina concertul european în fața acestei importante chestiuni. Intrând în detalii, cancelarul a spus că cea mai importanta chestiune, în ce privește reformele din Mace-

donia, este actualmente găsirea unui mijloc pentru combaterea proiectelor elaborate de Anglia și Rusia. Prințul Bülow rectifică aluzia unor ziare, după cari el ar fi declarat că planul de proiect al Angliei este periculos. Cancelarul declară că nici prin minte nu i-a trecut să polemizeze cu proiectul Angliei sau cu sir Eduard Grey, și că a spus numai, că acest proiect nu poate fi primit cu entuziasm în Germania.

In cercurile bine informate se afirmă că în convorbirile sale cu papa și Mery del Val, Bülow a atins și *chestiunea polonă în Prusia*, precum și chestiunea partidului centrului. Cancelarul a declarat că consideră cestiunea polonă în Prusia, ca o cestiune politică exclusiv germană și nu poate admite deci amestecul altora. In cercurile Vaticanului domnește de altfel aceeași părere și nimeni nu se gândește la un amestec în cestiunile interne ale Germaniei și misterele intrigilor centrului.

Din primirea caldă, pe care a întâmpinat-o Bülow la Vatican, se deduce că chestia polonă și a centrului n'a influențat întru nimic asupra acestei vizite.

O convorbire cu Björnson.

Ziarul »Pester Lloyd« publică în nrul său de eri la loc de frunte o convorbire a ziaristului maghiar Dr. Paul *Farkas* cu Björnsterne Björnson. Partea cea mai mare a convorbirei s'a învârtit în jurul cestiunei viitorului slavismului.

»După părerea mea, a zis Björnson, întrebarea cea mare a viitorului este, dacă Germanii și Slavii se vor putea înțelege pe cale pacinică sau nu, iar terenul, pe care se ating aceste două elemente, este chiar Austria, respective Ungaria. Aici trebue creată pentru orice preț pacea.«

Vorbind apoi despre șansele unei eventuale păci între Slavii și Germanii din Austro-Ungaria, poetul norvegian este de părere că în »Reichsrath«-ul din Viena aceasta ar fi posibil. »Eu văd par'că deja o apropiere« a zis Björnson. »In tot cazul astăzi se întâlnesc elemente, cari până eri nu și-au spus păsurile. Acest schimb de vorbe poate aduce pace. Ungaria deasemenea trebue să facă aceasta. Ungaria vrea astăzi să se razime pe germanism. Aceasta o poate însă face numai dacă stă pe picior de pace cu Slavii...«

Björnson a atins în convorbirea sa și nenorocita politică de naționalități a Ungurilor și a vorbit și despre Români. Iată aceste părți ale convorbirei:

»Politica Ungariei în contra naționalităților este greșită, cu totul greșită. D-Ta (adecă ziaristul Farkas) crezi, că Ungurii vor putea combate panslavismul. E ridicol! Panslavismul înaintează, da înaintează. Acei cari vorbesc de slăbiciunea Rusiei, nu știu că Rusia devine tot mai puternică. A te lupta cu forța contra panslavismului — este o nebunie.«

La întrebarea ziaristului, dacă se poate lua Ungariei în nume de rău, când vrea să devină un stat național, Björnson a răspuns următoarele:

»Aceasta n'am zis'o. Odinioară am avut multe simpatii pentru Ungaria. Nici astăzi nu mă cuget la o soluțiune, precum și-o imaginează Panaustriacii. Nu, Ungaria să aibă hegemonia. Insă pace cu naționalitățile, pace cu Slavii!«

La observarea ziaristului maghiar, că Ungaria n'are numai o cestiune a naționalităților ci și o cestiune națională și că, până când a doua nu e resolvată, nu se poate procede la resolvarea celei dintâi, Björnson a zis:

»Dar naționalitățile ar sprigini pe Maghiari. Ele voesc doar mai bucuros să meargă împreună cu D-Voastră, decât cu Austria.«

— »Despre aceasta nu suntem siguri.«

»Istoria dovedește aceasta.«

— »Istoria dovedește contrarul. In anul 1848 Croații s'au dus contra noastră și Românii au jefuit și ucis în Ardeal.

— »Eu sunt altfel informat. In 1848 au fost ucişi 10,000 Români«.

Convorbirea s'a continuat apoi în jurul cestiunei slave.

Raport final

acelora, cari mi-au stimat munca.

Cluj, la 6 Aprilie 1908.

Publicul, care din darul lui Dumnezeu e înzestrat cu simț față de binele comun, a avut tăria sufletească de a-mi stima și accepta munca mea modestă prestată în 3 ani în centrul cel mai slab al încercatei noastre biserici, ba a avut chiar tăria intelectuală a admira o muncă, care poate în alt loc se socotea numai de normală, pentru că a știut mai bine decât mine, ce înseamnă a face ceva în Gherla.

Datoresc acelui public cu o stimă necondiționată, iar în interesul binelui de obște datoresc c'un raport sincer ca cei chemați din studiul meu să poată învăța ceva pentru viitor.

In coloanele acestei foi voiu raporta despre tot ce încă publicul nostru nu știe și ce ne e datorință comună să știm cu toții, căci desmerdând și mai departe păcate neiertate, ne vom pierde din vina noastră proprie tot ce avem.

Subscrisul sum »*deliberat*« dela postul meu de profesor preparandial pentrucă:

1. Am avut obrăznicia a-mi oferi munca în interesul unui singur institut comun, care îl are din întâmplare o diecesă atât de vastă ca a Gherlei și care acum 3 ani a fost ajuns la decadență totală, astfel că era adusă sentința de a se închide.

2. Am avut simțul de jertfă a ținea la săptămână 50—60 de oare pentru a putea ajunge la resultatul ca cursul al II-lea și al III-lea de pe atunci să se poată deschilini în ceva de cursul I și nu m'am dus la preumblare atunci, când colegii mei se preumblau și priveau cu îngrijorare un profesor, care dela 4 oare până la 7 sau 8 seara cu luminările sale proprii se chinuia aducând la cale normală și la mod sănătos de cugetare pe elevii, pe cari i-au despoiat de tot ce ar avea omul ca zestre dela Dumnezeu. Am avut obrăznicia a-o face asta și atunci, când directorul *Dr. Fabian* îmi închidea salele izbind înaintea elevilor ușa pe mine, când apoi îmi continuam instruarea în cvartirile nesănătoase ale elevilor.

3. Am avut cutezanța a introduce manuale corespunzătoare din studii, eliminând cărticelele de școală elementară, cu cari d-nii profesori erau deja desprinși și am făcut orariu (nu vă mirați așa o!) ca să știe fiecare domn profesor când și unde are să țină oară ștergând prin asta drăguțul sistem că cel care vine mai de grabă la »*ișculă*« apoi va întra undeva și le va spune ceva d. e. de acestea: „*că Kenguru are zacskău*“ și „*vițelariul e pui de broască*“ ori „*cioara sare pe gard*“ e în *acuzativ*“.

4. Am cores ocupațiunile (temele) și m'am rugat ca și alții să le coreagă ca bieții elevi eventual să învețe a concipia baremi ca o cătană din Bosnia când scrie epistolă acasă. Rezultatul a fost mai mare cu ceva, căci după 2 ani de zile au știut scrie și articolii despre păcatale ce le-au observat și pietrile preparandiei.

5. Am întrodus muzica și cântul figural ca studiu obligator instruind *numai pe furate*, căci directorului nici asta nu i-a convenit. Acuma's 3 ani se percurgea din acest studiu câte un »zsoltár« calvin, iar anul trecut elevii aveau cor și orchestră și cunoșteau literatura noastră muzicală-bisericească și profană baremi în liniamente principale.

6. Am format o reuniune de cântări, cu care în 3 ani am ajuns până la piesele celea mai grele românești cum e d. e. Mama lui Ștefan cel mare de G. Dima. In cadrul acestei reuniuni mi-a succes a atrage și pe străini la biserica nostră. Am ajuns și cu aceea la rezultatul că domnii acestui centru nu i-au lăsat pe coriști să cânte în biserică cu toate că statutele aprobate de ministrul de interne pretindeau, ca să cânte în toate sărbătorile în biserică.

Asta am făcut'o aici în centru ca fiitorii învățători să aibă ocaziune a studia rolul lor social în afară de cel școlar.

Producțiunea ultimă a reuniunei a fost premiată cu un buchet dat de ofițerii husari din loc; ai noștri nu s'au prezentat nici unul decât 2 sau 3 figuri mai tineri sosiți în stare abnormală așa ca în crâșmă.

7. Am preparat animale, am creat în sensul strict cu totul din început, nefiind nici un ac, un cabinet pentru științele naturale.

8. Am ținut 5 conferințe la adunările reuniunilor învățătorești din diecesă cu scopul de a cunoaște învățătorimea noastră. Pentru asta muncă au zis, că n'am Dumnezeu fiindcă vicariul general încă nu și-a văzut nici o școală în toată activitatea sa de oficiant prim al școalelor gr. cat. diecesane.

9. Pentru instruirea învățătorilor am pornit singur o revistă, a cărei intențiuni curate le cunoaște publicul nostru. In coloanele acesteia am greșit dogmatice asorând că *credința noastră (a nădrăgarilor) numai până atunci e bună și adevărată dacă e în consonanță cu a poporului.* Pentru asta am fost tras în cercetare disciplinară și judecat.

10. Am propus, apoi am pretins ca să se țină conferințe metodice pentru a crea o conexie și o uniformitate în studii. Deja la prima conferință, acum 3 ani, nu am putut permite nici pe lângă cea mai mare amabilitate ca unul de cultura unui finanț să-mi zică măgar și forobraz. Asta a fost cauza ca mai mult nici conferințe metodice să nu fie.

Am pretins ca pentru elevi să înființăm societate literară, ceea-ce toate școalele industriale ba și celea elementare încă au. Asta încă nu s'a putut rezolvi sub titula că Archierul nu o acceptează.

11. Am cooperat și am ținut un curs de 6 săptămâni gratuit cu candidații de cvalificație. 70 de toți, pe cari institutul în decurs de 4—5 ani i-a lăsat pe drum neputându-i ferici, iar în alte institute neputându-se nici bare-mi cugeta a depune examen pe baza pregătirilor ce le aveau.

12. Am fost ca om tînăr cu tactică de etichetă și de stimă și față de cei mai primitivi oameni și colegi ai mei numai să-mi dea mie pace în lucrările mele. Am zis și către cel mai sărac cu duhul că »ca D-ta nu e mai cuminte nimeni«, ba am tractat cu ei mai ca cu Nero, zicând că poporul îi admiră.

După o muncă cinstită și nediscutabilă în intențiuni bune, *astăzi sunt liber* și până ce voiu raporta specificat despre toată procedura păcătoasă față de mine, am onoarea a-mi oferi serviciul meu ori cărei preparandii sau școală civilă română pe lângă condițiuni conveniente. Sunt cualificat pentru matematică, științele naturale și pentru studiile pedagogice apoi pentru gimnastică.

Sunt capabil a propune muzica pe ori-care instrument, cântul figural și industrie pentru bărbați. Știu prepara animale și face și alte preparate din cadrul științelor naturale, cu deosebire mă ocup cu compunerea colecțiunilor și recvizitelor pentru școalele poporale.

Aplicare primesc *momentan*.

Anton Domide,
profesor.

ȘTIRILE ZILEI.

— 5 Aprilie.

Despre alegerea d-lui prof. Andreiu Bârseanu de membru al »Academiei Române«, d-l prof. Nicolae *Iorga*, scrie în »Neamul Românesc« următoarele:

»Locul lui Vulcan e ocupat acum de d-l Andrei Bârseanu din Brașov. D-l Bârseanu e vice-președintele »Asociației« ardelene și reprezintă în această instituție un spirit nou și tânăr. A cules poesii poporale, și le-a *ales*: a scris și istoria școlilor brașovene într'o mare lucrare, foarte folositoare: e și un vorbitor elegant și plăcut. La Academie, unde, împotriva datinei colegilor săi ardeleni, va veni de sigur, locul îi va fi în »extrema stângă« a »tinerilor«, cam cărunți, spre cari privesc cu o invidie ce nu se poate ascunde, colegii lor cu totul înnălbiți sau deplin pleșuvi. Dintre cei trei membri noi, dacă d-l Bârseanu nu e cel d'intâiu ca scriitor, în schimb va fi cel mai nepărtinitor și sigur în judecata sa și singurul folositor în opera de știință pe care o datorește și secția literară«.

La bucuria și felicitările generale, ce le-a primit distinsul nostru profesor și vice-președinte al »Asociațiunei« prin alegerea sa în savantul corp al Academiei, ne asociem și noi din toată inimă.

Ultimul membru al locotenenței domnești dela 1866. Joi dimineață, la ora 11 jumătate s'a stins în camera sa dela hotelul Bristol, scrie »Viitorul«, *generalul Haralamb*, ultimul membru al locotenenței domnești dela 1866. Defunctul era în vârstă de 82 ani.

Generalul Haralamb a jucat unul din cele mai importante roluri în istoria modernă a țării românești. La 1866, după detronarea fostului domnitor Alexandru Ioan I. Cuza, se alese o locotenență domnească, — pentru a gira afacerile Statului, până la alegerea noului domnitor, compusă din Lascar Catargiu, N. Golescu și generalul Haralamb. După refuzul principelui de Flandra, de a primi tronul țărei românești, se născură poftele unora dintre boerii pământeni de a candida la domnie, idee ce începuse a prinde rădăcini și printre unii membrii ai locotenenței domnești. Generalul Haralamb, care avea comanda supremă a armatei, strânse pe cei care-i bănuia, că ar susține o nouă domnie pământeană, și le puse în vedere, că va înăbuși prin arme orice pornire de asemenea natură.

Generalul Haralamb a luat parte în primul minister dela 10 Mai 1866, ca ministru de război. Defunctului general i se vor face funerarii naționale, și după dorința exprimată, va fi înmormântat la moșia sa Corbu din jud. Vlașca.

Senatul român a ridicat eri în semn de doliu ședința.

Teatru românesc în Sibiiu. Din Sibiiu primim următoarea invitare: Societatea diletanților din loc va aranja în 3 și 4 Maiu 1908 st. n., în »Muzeul Asociațiunii« *două reprezentațiuni teatrale* cu concursul artiștilor dramatici *Z. Bârsan* și *O. Bârsan* la cari se vor reprezenta *Duminecă*, în 3 Maiu 1908 st. n.: »Chinul unei femei«, dramă în două acte, după E Girardin. »Cânele și pisica«, comedie într'un act. *Luni*, în 4 Maiu 1908 st. n.: »Drepturile sufletului«, dramă într'un act, de G. Giacosa. »Dela Nord la Sud«, comedie într'un act, de D. Piccioli. »Invățata«, comedie într'un act, localizare din limba franceză.

Prețurile locurilor: Stal I cor. 2, Stal II cor. 1.50, Stal III cor. 1, Balcon cor. 2, Galerie cor. 1, pentru studenți 60 fileri. Bilete se pot procura la librăria Arhidiecezană si seara la cassă. Inceputul la 8 oare seara.

Sfințirea bisericei din Cernova. O știre din Rosenberg, înregistrată de ziarele maghiare, ne anunță, că biserica din Cernova, în jurul căreia a curs atât de mult sânge, va fi sfințită de Rusalii. Reprezentanța orașului Rosenberg, patronul bisericei din Cernova, a decis alaltăeri, că va lua asupra ei datoria de 20,000 cor., care s'a contras pentru zidirea bisericei — pe lângă condiția, ca slovacii din Cernova să permită să se sfințească biserica. Cernovenii, (scriu ziarele maghiare), au primit cu »bucurie« acest ofert și astfel noua biserică se va sfinți de Rusalii.

Papa Pius X despre serviciul militar. Din Roma se anunță, că Papa a primit alaltăeri în audiență pe principele Lanzelotti, care îi s'a plâns, că fiul său o constrâns să'și facă serviciul în armata italiană. Papa la mângăiat cu următoarele cuvinte: »A servi regelui și patriei e o onoare. Fiul d-tale poate fi mândru, că le poate servi«.

Atentatul din Lemberg. Din Lemberg se anunță, că prietinul asasinului Sicinski, Nicolae Ceglinzski și femeia Maria Koroluk, au fost puși pe picior liber, sistându-se cercetarea pornită contra lor Sicinski și mama lui mănâncă în închisoare costul menit pentru robi.

O mare întrunire publică va avea loc *mâne Duminică la ora 3 d. a.* în localul No. 5 din strada Lungă, organizată de partidul social-democrat din loc, în chestia *votului universal, egal și secret.*

Reuniunea rom. cat. a altarului din Brașov aranjază o expoziție de lucruri de mână (obiecte și haine sfinte), care se va deschide mâne, Duminecă la orele 11 a. m., în localitățile școalei primare rom. cat. de băieți, în strada Vămii Nr. 29. Expoziția va fi deschisă zilnic dela orele 9—1 a. m. și 3—5 p. m. Intrarea 40 b.

Expulzarea a doi grofi maghiari. Poliția din Paris a expulzat din capitală pe grofii maghiari Andor Festtetich și Tibor Sztáray pentru viața lor aventurioasă, ce o duceau în Paris.

Numărul arestaților din Macedonia. Din cercurile oficiale turcești se comunică că numărul persoanelor arestate în întreaga Macedonie este 3320 musulmani, 2919 nemusulmani, judecați au fost 352 mahometani, 436 nemahometani.

Corabii cu fundul de sticlă. In California sudică (America de Nord) s'au instalat de curând corabii cu fundul de sticlă. Cine vrea să prindă pești cu unghița sau chiar și năvodul își închiriază o barcă al cărei fund e de sticlă, încât prin ea poți observa toată mișcarea din fundul mărei — peștii cum circulă, și alte minunății ale lumei din mare. Mulți oameni și-au întocmit astfel de bărci, ca să se plimbe pe mare cu ele și să contempleze în toată comoditatea fauna mărei.

O bogată pescuire. In apele dela Kiel în Germania de Nord, aproape de marea Baltică s'au prins o sumedenie de heringi și pescuți mici (Sprotten), încât au scăzut de tot prețul lor. Neputându-se vinde, se încarcă cară întregi cu astfel de pești, și se transpoartă pe câmp drept gunoiu. O cutie de heringi constătoare din 100 de bucăți nu costă nici mai mult, nici mai puțin ca 50 de finici (bani germani). Poți cumpăra cu 1 finic o duzină de heringi.

De frumusețea primăverei se pot bucura numai oamenii sănătoși. Soarele, aerul, florile, natura liberă oferă farmecul lor numai acelora, cari se bucură de nervi tari

şi de un organism sănătos. Este lucru trist, că milioane de oameni ca bolnavi şi încă de tineri înbătriniţi nu pot gusta căldura razelor soarelui, iar frumuseţele naturei nu le procură nici o bucurie, din cauza stărei lor nenorocite bolnăvicioase, pe când ei s'ar putea vindeca!

Cum pot deveni sănătoşi o pot ceti în opul »Abhandlung über die electrische Heilmethode«, care la cerere se trimite gratis şi franco prin »Electro Vitalizer ärzt. Ordinations-Institut, Budapest IV, Karlsring, 2 Mezzanin, 50«.

Intrebuinţare multilaterală. Nici o doftorie de casă nu este aşa de multe-ori întrebuinţată ca spirtul şi sarea lui Moll (Franzbrantvein). Prin fricţiuni alină durerile la reumatism de membre, întăreşte nervii şi ca adaos la băi are bun efect. Sticla 1 cor. 90. Se trimite zilnic cu rambursă postală de farmacistul A. Moll c. şi r. liferant de curte. Viena, Tuchlauben 9. In depositele din provincie să se ceară espres preparatul lui Moll cu marca de scut şi subscriere. — (6)

Numărul nostru jubilar.

Pedeci neprevăzute, provenind mai ales din împrejurarea, că în faţa destinaţiunei ce am dat'o ulterior venitului curat, care va rezulta din abonamentele la numărul jubilar, am fost necesitaţi de a înmulţi *ediţiunea cu alte câteva mii de exemplare,* numărul jubilar va putea să apară numai pe la finele lunei Aprilie st. v. Observăm, că aceasta ediţie festivă va cuprinde şi numeroase ilustraţiuni. Toate acestea, având în vedere că tipografia noastră dispune numai de modeste forţe, au pricinuit amânarea, care, credem firm, nu va altera nici cât de puţin interesul cel mare manifestat de numeroşii noştri abonaţi, pentru acest număr jubilar.

In urma duplificărei ediţiei suntem în poziţiune de a *primi abonamente, în tot timpul până la apariţiune.*

Preţul este în *Austro-Ungaria* 1 coroană de exemplar (pentru neabonaţi), iar în *România* şi străinătate 2 coroane de exemplar.

Reorganizarea armatei chineze.

Succesele Japonezilor au avut darul de a deştepta pe Chinezi din nepăsarea lor. In ultimii şeasezeci de ani Rusia a ocupat dela China provinciile Usuri şi Priamur, împreună cu portul Wladiwostok. A ocupat partea vestică a Turkestanului şi a vrut să-şi întindă supremaţia şi asupra Coreei.

Chinezii au suferit în ultimele decenii atâtea înfrângeri şi cu toate acestea, nu s'au trezit. Când însă au văzut că Japonezii au învins pe Ruşii cei atât de mult temuţi, au înţeles că o armată organizată după modelul marilor oştiri europene, poate săvârşi adevărate minuni.

S'au adresat deci lui Robert Hart, cerându-i să elaboreze un proiect pentru reorganizarea armatei chineze. Conform proiectului alcătuit de Hart, în decurs de zece ani ar fi trebuit să se înfiinţeze în China patru mari corpuri de armată.

Spre mirarea tuturor, guvernul chinez nu a primit proiectul lui Hart, ci a instituit un conziliu superior de războiu, care se va ocupa cu aceasta cestiune. Conziliul, sub preşedinţa unchiului împăratului, prinţul Cin, a lucrat în trei luni la un proiect de organizare a armatei, şi acest proiect începe acum a se pune în aplicare.

Conziliul superior a hotărât să înfiinţeze nu patru, ci douăzeci de mari corpuri de armată, numărul soldaţilor permanenţi va fi deocamdată cinci sute mii, iar rezervele se vor ridica la patru milioane. Serviciul activ va fi de nouă ani, iar în rezervă şapte ani. Tot deodată se vor înfiinţa 25 şcoli militare, din cari vor ieşi anual câte 1500 ofiţeri.

Pentru a se putea întreţine o astfel de armată, s'a hotărât ca toate dările să se verse în visterie pentru budgetul armatei, şi funcţionarii statului nu vor primi nici o leafă, până nu se va complecta suma prevăzută în budgetul armatei.

Până acum s'au înfiinţat cincisprezece corpuri de armată cu 420 mii de soldaţi. Soldaţii au un echipament modern şi sunt plătiţi cu câte 50 de bani pe zi.

Pentru instruirea subofiţerilor s'au creat în diferitele provincii ale Chinei 37 de şcoli militare; numărul elevilor, care urmează la aceste şcoli este de vre-o 7 mii. Din alte patru şcoli militare se vor trimite în fiecare an câte nouă sute de ofiţeri la şcoala superioară de războiu din Peking.

Pentru a se perfecţiona în studiile militare, se vor trimite în fiecare an mai mulţi ofiţeri în Japonia. S'au construit şi şase arsenale, în cari se lucrează zi şi noapte la fabricarea prafului de puşcă şi a armelor. Armele cu repetiţie sistem chinez sunt mai perfecţionate decât toate armele Europenilor. Construcţia acestor arme, al căror calibru e de şapte milimetri, se ţine în secret.

Având în vedere progresele ce le fac Chinezii în ştiinţa militară putem fi siguri că ei şi fără ajutorul Japonezilor, de acum înainte se vor putea apăra de ori-ce atac venit din partea Europenilor. Un eventual ajutor din partea Japonezilor, nu este privit cu ochi buni de opinia publică din China, care vede în aceştia un rival temut.

Pe de altă parte Chinezii consideră ca o ofensă pentru ei amestecul Japonezilor în afacerile lor interne. In timpul din urmă am văzut că din cauza aceasta au avut loc mai multe neînţelegeri între China şi Japonia.

Şi dacă aceste neînţelegeri n'au avut urmări mai grave, faptul se datoreşte împrejurării, că amândouă statele acestea văd un duşman comun în Rusia.

T. R-a.

Varietăţi.

Cine şi-ar fi putut închipui că *2,000,000 femei din Franţa trăiesc viaţă celibatară* şi că acest număr creşte în continuu — şi mai cu seamă cine şi-ar fi putut închipui că 30% dintre femeile din Belgia trăesc aceeaşi viaţă, iar în Germania aproape 50%!

Tot mai mult femeia se învaţă şi vrea să se înveţe să trăiască de capul ei, liberă. Căsătoriile libere apoi se înmulţesc mereu.

O fi acesta un semn al vremei? Face şi această manifestare parte dintre acelea, cari tind să pregătească noui forme de viaţă socială?

Destul că sunt semne sigure şi eloquente — şi poate chiar îngrijitoare.

*

Agricultura în Anglia e în plină decădere. In 1870 ea hrănea jumătate din populaţia regatului. In 1900 numai a 10-a parte. In chipul acesta Anglia ajunge tot mai mult tributară coloniilor sale. Când orice legătură ar fi ruptă cu acestea, foamea ar amenința în insulele britanice. Numărul muncitorilor agricoli a scăzut dela 1,695,000 în 1871 la 900,000 în 1901. Cuvintele din urmă din raportul Marei comisiuni agrare din anul trecut sunt: »Situaţia agricolă a Regatului-Unit e cu desăvâşire anormală. In nici o parte a lumei agricultura nu este într'o asemenea decădere«.

*

Automobilul în Paris e pe drum de a înlocui pe cal din folosinţa omului. In acest an prima circumscripţie a oraşului are 16,000 de cai mai puţin decât acum 10 ani. Compania de omnibuse, care folosea acum 10 ani 15,000 de cai, azi nu mai are decât 10.000. Birjarii au scăzut într'un timp tot atât de scurt dela 12,300 la 10,400.

Şi de bunăseamă va veni o vreme, când ştiinţa omenească va înlocui peste tot puterea animalelor cu aceia a electricităţii, aburului etc.

M.

Glume.

— De ce zeii iubesc pe cei proşti?
— Pentru-că cei deştepţi nu mai au zei.

*

Intre studenţi:

— Unchiul tău venise să te vadă de dimineaţa când tu tocmai veniai gata să intri... N'a observat nimic? Trebuie să fi crezut de bunăseamă că tu te sculaseşi de dimineaţă ca să lucrezi.

— Da, dacă nu m'aş fi tradat singur! Când a plecat, eu i-am repetat de două ori: Noapte bună!

*

Servitorul. — Imi pare destul de rău, dar domnul baron nu vă poate primi azi; tocmai îşi scrie memoriile.

Croitorul — Cu atât mai bine! Am să-l pot ajuta foarte bine amintindu-i cele trei costume pe care încă nu le-a plătit.

*

Cucoana încearcă o rochie nouă.
Intră fata din casă.
— Cucoană... doctorul a venit.
— Vezi bine că nu pot să-l primesc.
— Ce să-i spui dar?
— Spune-i... spune-i că sunt bolnavă.

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 18 Aprilie. Curia reg. a respins recursul d-lui Ivanovici, redactorul ziarului „Libertatea", confirmând sentinţa prin care Curtea cu juri din Cluj îl condamnă pentru „agitaţii" la un an şi jumătate închisoare şi 15[illegible] cor. amendă.

Turocz-St.-Mărtin, 18 Aprilie. Şefii partidului naţionalist slovac se vor întruni în Lunea Paştelui aci, pentru a discuta chestia reorganizărei partidului. Cu acest prilej se vor discuta în special plângerile alegătorilor slovaci, căci în mai multe locuri au fost şterşi din listele electorale alegători, ce nu ştiu carte, deşi au censul cerut.

Lemberg, 18 Aprilie. Atentatorul Scicinsky a fost confruntat eri cu mama sa. Rezultatul confruntărei se ţine secret. Tot eri s'a început ascultarea martorilor. Primul martor ascultat, a fost studentul Antonius Rypa, care era de faţă în sala de audienţă, în momentul executărei atentatului. Mărturisirea lui Rypa nu cuprinde nimic nou. O soră a lui Scicinsky a cerut judecătorului de instrucţie, ca să i se dea mamei sale ochelari, pentru ca să poată să citească. A mai cerut de asemenea ca fratelui său să i se pună la dispoziţie cărţi, pentru ca să aibă ce ceti. Comisarul Stankievici a reuşit să descopere mai mulţi complici ai atentatorului, în Lemberg şi în provincie. Din această cauză, vor urma mai multe arestări.

Berlin, 18 Aprilie. Un pod de lemn al liniei ferate Nordhausen, s'a rupt în momentul când trecea un tren de persoane. Patru lucrători polonozi au murit, trei au fost grav răniţi şi mai mulţi uşor răniţi.

Petersburg, 18 Aprilie. Se anunţă de pretutindeni, că sunt simptome, că de sărbători se vor produce măceluri contra Evreilor. Pressa uniunei adevăraţilor ruşi aţâţă de pe acum populaţia. Din cauza interpelărei stângei asupra cruzimilor generalului Dumbatze, ziarul adevăraţilor ruşi „Russkoje Znamja" s'a hotărât să se răzbune asupra Evreilor publicând ştiri prin cari se aţâţa lumea creştină contra Evreilor. In Ecaterinoslav s'au lipit pe ziduri proclamaţii incendiare.

Petersburg, 18 Aprilie. Duma a votat eri budgetul ministerului afacerilor străine şi în urmă a luat vacanţă până la 5 Maiu.

New-York, 18 Aprilie. Partea superioară a fluviului Missuri s'a revărsat şi a inundat complect oraşul Elena. Sunt 45 de morţi Douăsprezece sate au fost complect pustiite. Peste 1000 de ţărani au pierit.

Diverse.

Eticheta la curtea rusească. Curţile regeşti şi împărăteşti, îşi au şi ele curiozităţile lor. Prea multă etichetă trebuie să aibă în vedere aceia, cari au fericirea să între mai des prin aceste curţi. Aşa de pildă, porţile palatului imperial nu sunt deschise decât numai pentru trei feluri de persoane: acelea cari au ranguri, acelea cari ocupă anumite funcţiuni şi ţăranii ridicaţi la diferite demnităţi. Sunt foarte mulţi nobili chiar cu origini domnitoare, cari însă nu pot să păşească pragul palatului, dacă nu ocupă o funcţiune înaltă sau nu sunt ofiţeri. In acest sens curtea rusă este cea mai democratică, din toate curţile mari ale lumei.

Ţarina însăşi este foarte severă faţă de cerinţele etichetei. Ea nu primeşte decât dame, ai căror bărbaţi se găsesc în funcţiuni înalte ale statului. Se găsesc în Rusia foarte bogate americane măritate cu nobili ruşi, cari însă regretă pasul făcut, căci nici odată nu ajung să fie primite în audienţă. In viaţa conjugală între ţar şi ţarină se păstrează cu multă stricteţă eticheta. Ţarul nici soţiei sale nu-i permite să i se dea o atenţiune deosebită cum de obicei se procedează în Occident. El intră sau ese din odae cel dintâi, iar în urmă vine ţarina. Cel dintâiu, ţarul se aşează la masă, lui se servesc primele bucate. Aproape în toate fotografiele familiei ţarului el stă jos; iar ţarina în picioare. In audiente cu persoane mijlocii, ţarul nici odată nu dă mâna, ţarina însă are voe să procedeze cum voeşte. Ţarul nu răspunde decât la scrisorile, cari îi vin dela suveranii străini.

Nimeni n'are voe să stea jos în faţa ţarului; afară doară de ora mesei, când se face excepţiune, faţă de supuşii străini invitaţi să stea jos; cu Ruşii însă se schimbă lucrurile, nici chiar miniştrii n'au voe să stea jos, când vin la raport. Ţarul le face o deosebită atenţiune, căci atât timp cât stau miniştrii stă şi el în picioare. Tot graţie etichetei se cere ca să fii îmbrăcat în uniformă când te prezinţi ţarului. In haine civile nimeni n'are voie să se prezinte în faţa ţarului. Numai deputaţii ţărani în Dumă şi reprezentantul Statelor-Unite au nevoie să se prezinte în haine civile.

Uniformele sunt din cele mai bogate, cari se găsesc pe la curţile din Europa. Tot astfel se cere ca şi damele ţarinei să fie îmbrăcate în anumite haine. De cele mai multe ori, ele poartă portul naţional al Ruşilor la palat. Pe cap poartă aşa numitele pălării »Kokoşnic«, a căror valoare trece peste sute de mii de lei. Aşa ţarina Alexandrina, posedă astfel de »Kokoşnic«, care costă 7 milioane de ruble.

Regimul cel mai igienic. Zece mii de familii din Chicago, între cari şi mai multe familii de milionari, de exemplu familia Rockefeller, au adoptat un regim de alimentare care le pare cu mult mai igienic ca ori-care altul; nu mănâncă bucate gătite, nici pâne, nici prăjituri etc. ci se mulţumesc cu lucruri crude, carne legume, ouă etc.

Aderenţii acestui regim au şi constituit o societate, a cărei număr de membri merge crescând.

Ei pretind că gătirea bucatelor distruge principiul nutritiv al acestora.

»A găti substanţele alimentare spre a le mânca înseamnă a lucra contra naturei!«

Dar noul regim cere şi stomacuri bune.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce

Anunţ de licitaţie.

În 11 şi 12 Maiu st n. 1908 se vor vinde cu licitaţie **obiectele** ce sau **amanetat** din 16 Ian. 1907 până inclusive 30 Martie 1907 şi anume: sub numărul 672—1907 până inclusive cu Nr. 4330—1907, al căror termin au espirat şi nu s'au rescumpărat.

Licitaţia va avea loc în localul **Casei de zăloage**, dela 8 oare până la 11 oare a. m şi în cas de lipsă dela 2 până la 4 oare p. m.

Obiectele, cari se vor vinde, sunt: **Giuvaericale, Ciasornice de aur şi argint şi alte scule de aramă, Cioare, Cositor, flanele, haine bărbatesti şi femeiesci, Cisme, Ghete** şi altele

Vânzarea se face în bani gata.

Rescumpărarea sau înnoirea amanetelor se poate face numai cu o zi înainte de licitaţie.

În ziua vânzării cu licitaţie nu se permite nici într'un chip a prelungi amanetarea.

Brassó. 18 Aprilie 1908.

[1—3]. **Oficiul cassei de amanetare din Braşov.**

ANUNCIURI
(inserţiuni şi recl.)

sunt a se adresa subscrisei administraţiuni. In casul publicării unui anunciu mai mult se odată se face scădĕmênt care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Admi istr. „Gazetei Trans.“